

ספר סיפורים לרמה א'

דליה רוט ומאירה רום

דליה רוט ומאירה רום
סיפור ועוד סיפור
הוצאת אקדמון, 2012

מה חסר בתהליך הלימוד?

לקריאה ולהבנת הנקרא יש מקום מרכזי בהוראת לשון זרה או שנייה בכלל וברמה אקדמית בפרט. תלמידים המסיימים אולפן בכל אחת מהאוניברסיטאות בארץ נדרשים בתום האולפן להתמודד עם טקסטים בעברית ברמה אקדמית. כך גם באוניברסיטאות שונות בחו"ל המצהירות שמטרתן להביא את התלמידים לרמה של יכולת קריאה בטקסטים ספרותיים, אחרי שנתיים של לימוד מן הבסיס. ספרי הלימוד המקובלים ברמות הנמוכות, גם אלה שנכתבו בארץ וגם אלה שחוברו מחוצה לה, מתרכזים בדרך כלל בהוראת הדיבור. כלולים בהם דיאלוגים קצרים ופשוטים, שמהם התלמיד לומד איך להסתדר ברחוב הישראלי. פה ושם מוגשים לו קטעים עיוניים בנושאים היסטוריים ותרבותיים, כמו הגניזה בקהיר או מגילות ים המלח. קטעי הקריאה האינפורמטיביים המצויים בספרי הלימוד, גם כשהם כתובים היטב ומספקים מידע חשוב ללומדי העברית, אינם תמיד מעוררים עניין וחשיבה כפי שעשויים להיות קטעי קריאה סיפוריים. התלמידים באולפנים השונים אינם נדרשים בדרך כלל להתמודד עם קריאת קטע עלילתי ארוך יותר ממספר שורות. כמו כן הם אינם מתמודדים עם קטעים מסוגות שונות.

היתרונות שבטקסטים סיפוריים

הספר **סיפור ועוד סיפור** הוא ספר סיפורים – הראשון בסדרת ספרי סיפורים לרמת המתחילים – שהרעיון העיקרי בו הוא 'קריאה נטו'. במהלך שנות עבודתנו נוכחנו לדעת שכדי לחדד את יכולת הקריאה, כדי להגביר את חוויית הקריאה ואת ההנאה ממנה ולהעצים את תחושת השליטה בהבנת השפה, רצוי שהתלמיד יצא מהתבנית הרגילה של ספר לימוד ויאמץ את התבנית של ספר קריאה, משמע ספר שלא יהיו בו עבודות או מטלות כלשהן אלא כל כולו סיפורים עלילתיים המיועדים לקריאה. המורה בכיתה יכול לסיים כל שיעור בסיפור (או להתחיל בו), או שהתלמיד בזמנו החופשי ייטול את הספר ויצלול לתוך השפה מבלי שיחוש בתהליך רכישתה, וכל זאת כבר ברמת המתחילים.

דליה רוט ומאירה רום הן מורות בכירות ביחידה להוראת עברית בבית הספר לתלמידים מחו"ל, האוניברסיטה העברית בירושלים.

בספר מופיעים שלושים סיפורים בסוגות שונות: אגדות, סיפורי עם ומשלים. חלקם ידועים יותר וחלקם

פחות. כל הסיפורים עובדו לעברית קלה והותאמו לרמה א' בינונית. בחרנו בסיפורים שלדעתנו מעוררים עניין או מעלים חיוך. מאחר שהיום לומדי העברית מגיעים מארצות שונות ומדתות שונות – יהודים, נוצרים ומוסלמים – בחרנו סיפורי עם ממגוון תרבויות. כך, למשל, בחרנו סיפור מהמיתולוגיה היפנית, אגדה סינית, סיפורים מהמרחב הערבי, סיפורי עם יהודיים שהגיעו מעדות שונות ועוד. בעת תהליך עיבוד הסיפורים, כלומר פישוטם והתאמתם לרמה א', השתדלנו לשמור על רוח הסיפור המקורי והקפדנו על לכידותו.

דרכי עיבוד הסיפורים

בתהליך עיבוד הסיפורים והתאמתם לרמת התלמידים הקלנו באוצר המילים ודירגנו את המבנים התחביריים המסובכים. הפישוט נעשה על פי הקריטריונים האלה:

באוצר המילים החלפנו 'צורות קשות' בצורות אחרות, קלות יותר: למשל, במקום 'להתעשר' – 'להיות עשיר', במקום 'הרוח יכולה להעיף אותי' – 'הרוח יכולה לשלוח אותי למקום אחר' וכו'.

המילים בסיפורים מותאמות ליחידות הלימוד בספר **עברית מן ההתחלה**, א'. רוב המילים הקשות נוקדו בניקוד תומך, ובתחתית כל סיפור הובא מילון המכיל כ-10 מילים חדשות – כולן מתורגמות לאנגלית בסוף הסיפור. בסוף הספר ניתן להן גם תרגום לשש שפות: אנגלית, צרפתית, ספרדית, ערבית, רוסית וקוראנית.

בתחביר – הקפדנו להשתמש במבנים תחביריים פשוטים. כך, למשל, פירקנו סמיכויות מורכבות והשתמשנו במשפטים פשוטים, ורק בהדרגה עברנו להשתמש במשפטים מורכבים.

בפועל – שישה עשר הסיפורים הראשונים נכתבו בזמן הווה, ואילו יתר הסיפורים נכתבו גם בזמן עבר. צורת העבר מופיעה באופן הדרגתי בהתאם להתקדמות התלמיד. בכל מקרה נמנענו מלהשתמש בנסיות פועל קשות.

במורפולוגיה – נמנענו משימוש במילות יחס בנטייה (בעיקר בסיפורים הראשונים). הסיפורים הראשונים עובדו והותאמו לרמת השיח המאפיינת את רמת הקוראים. הדיאלוגים המשולבים בתוך הסיפורים הופכים אותם מסיפורי עם, המסופרים בדרך כלל בגוף שלישי, לדיאלוגים חיים שהתלמיד יכול להשתמש בהם בכל מקום – בבית, ברחוב ובכלל.

כאמור, מטרתו של הספר היא קריאה נטו.

לספר מצורף תקליטור שמע, ובמהדורות הבאות יוכלו התלמידים לשמוע את הסיפורים גם באינטרנט.

להלן סיפור לדוגמה:

הנַעֲרָה⁽¹⁾ וְכַד⁽²⁾ הַחֵלֶב

נערה מכפר קטן הולכת לשוק וכד חלב על הראש שלה. בדרך היא חושבת: "יש לי פְּרָה⁽³⁾ אחת... פרה טובה... הפרה נותנת לי חלב. היום אני הולכת לשוק. אני רוצה למכור את החלב. אני יכולה למכור את החלב ולקבל כסף. בכסף אני יכולה לקנות עשרים בִּיצִים⁽⁴⁾. מעשרים ביצים אני מקבלת עשרים תִּרְנַגּוּלִים⁽⁵⁾ ותִּרְנַגּוּלוֹת⁽⁶⁾. אני יכולה למכור את התרנגולים ואת התרנגולות, ובכסף אני יכולה לקנות שִׁמְלָה⁽⁷⁾ חדשה ויפה. אני יכולה ללבוש את השמלה וללכת למסיבה. כל בחור רוצה לְרַקֹּד⁽⁸⁾ עם בחורה צעירה בשמלה חדשה ויפה... אני יכולה לרקוד עם כל הבחורים. כל הבחורים חושבים: 'היא בטח אישה עשירה'. ובאמת אני עשירה. אבל אישה עשירה רוצה בחור עשיר..."

כך הולכת הנערה וכד החלב על הראש שלה, הולכת וחושבת, הולכת וחולֶמֶת⁽⁹⁾ על הביצים, על התרנגולים ועל התרנגולות, על השמלה, על הבחורים ועל הבחור העשיר ש... ואז בום! הכד נופל⁽¹⁰⁾ על האדמה... ואין חלב... ואין...

(סיפור עם)

- 1 נערה – young girl
- 2 כד – jug, pitcher
- 3 פרה – cow
- 4 ביצים (ביצה) – eggs
- 5 תרנגולים (תרנגול) – roosters
- 6 תרנגולות (תרנגולת) – hens
- 7 שמלה – dress
- 8 לרקוד, רוקד – dance
- 9 חולם, לחלום – dream